

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN!

A Magyar Köztársaság Legfelsőbb Bírósága Budapesten, a 2008. évi március hó 13. napján tartott nyilvános ülésen meghozta a következő

v é g z é s t :

Az előre kitervelten, nyereségvágyból, közfeladatot ellátó személy ellen elkövetett emberölés büntette miatt a terhelt ellen folyamatban volt büntetőügyben a terhelt által benyújtott felülvizsgálati indítvány elbírálása során a Komárom-Esztergom Megyei Bíróság 3.B.155/2006/21. számú ítéletét és a Győri Ítéltőtábla Bf.65/2006/28. számú végzését hatályában fenntartja.

E végzés ellen fellebbezésnek és felülvizsgálatnak nincs helye, s ebben az ügyben sem az indítvány előterjesztője, sem azonos tartalommal más jogosult újabb felülvizsgálati indítványt nem nyújthat be.

I n d o k o l á s

A Komárom-Esztergom Megyei Bíróság a 2006. május hó 10. napján kihirdetett 3.B.155/2006/21. számú ítéletével a terheltet bűnösnek mondta ki előre kitervelten, nyereségvágyból, közfeladatot ellátó személy ellen elkövetett emberölés büntetében. Ezért őt életfogytig tartó fegyházbüntetésre és 10 év közügyektől eltiltásra ítélte azzal, hogy a szabadságvesztésből 30 év kitöltése után bocsátható feltételes szabadságra. Rendelkezett az előzetes fogvatartás beszámításáról, a bűnjelekről és a bűnügyi költség viseléséről.

A megállapított tényállás lényege a következő:

A terhelt nőtlen, gyermektelen, vagyontalan, korábban már volt büntetve. 2004. december 2-án cselekvőképességet korlátozó gondnokság alá helyezték, mert a szenvedélybetegsége miatt az ügyei

viteléhez szükséges belátási képessége időszakonként, visszatérően, nagymértékben csökkent. Két ízben kezelték öngyilkossági kísérlet miatt.

2005. szeptember 20-a előtt a terheltnek anyagi gondjai voltak. Munkaviszonnyal, jövedelemmel nem rendelkezett, eltartását lényegében édesanyja biztosította, aki szintén kórházi kezelés alatt állt.

A terhelt 2005. szeptember 20-án napközben a kaszinóban játszott és veszített. A kaszinóból 22 óra után távozott. Pénze nem volt, ezért elhatározta, hogy egy taxis megölése útján pénzt szerez. A hotel előtti taxiállomáson beült a sértett tulajdonát képező, a tulajdonos által vezetett járműbe, és azzal a házához vitette magát. Felment az általa és az anyja által használt lakásba, ott magához vett egy 20 cm pengehosszúságú konyhakést, amit a kabátujjába rejtett. Ekként felfegyverkezve a várakozó taxiba szállt és a dűlőbe vitette magát. A sértett a gépkocsival az úton megállt, mert úgy ítélte meg, hogy az út gyenge minősége miatt tovább haladni nem tud. Ekkor a terhelt elővette a kabátja ujjába rejtett konyhakést. A sértett oldalához nyomta és felszólította, hogy a nála lévő pénzt, értékeket adja át. A sértett a pénz átadására nem volt hajlandó és megpróbált a támadással szemben védekezni. Dulakodás közben megfogta a terhelt kezében lévő kést és elővett egy gázspray-t is, amivel a terheltet igyekezett lefűjni. A terhelt ennek ellenére folytatta a támadást, többször is megpróbálta a sértettet megszúrni. Végül egy alkalommal a késsel, a lágyékhajlattól lefelé, jobbról balra, kissé lefelé, ferdén haladó irányba, igen nagy erővel a sértett jobb combjának a felső harmadába döfött.

A szúrás következtében a kés a penge teljes hosszában behatolt a sértett combjába. A jobb comb izomzatán keresztül a jobb oldali combcsont fejrészéig haladt, és teljesen átmetszette a jobb combi verőér és visszér falát. Ennek következtében intenzív vérzés következett be, amely miatt a sértett a szúrást követően 3-10 percen belül meghalt. Halálának oka heveny elvérzés volt.

A dulakodás közben a sértett emellett a jobb combján, a jobb kezén, a jobb csuklóján, a jobb vállán további metszett, vágott sérüléseket szenvedett el. A késtől származó szúrt sérülés keletkezett a sértett által használt gépkocsi mennyezetén és üléstámláján is.

A dulakodás befejezése után a terhelt a járműből kiszállt és gyalogosan a lakására ment. Ott átöltözött, a cselekmény során vérrel szennyezett ruháját a villanyóra szekrényébe elrejtette, majd visszatért a cselekmény helyszínére. A sértettet a jobb oldali első ülésre húzta, majd a gépkocsit, értéket keresve átkutatta.

Megtalálta és magához vette a sértett irattárcáját, a benne lévő 12.600 forint készpénzzel együtt, továbbá magához vette a Samsung típusú mobiltelefont. A sértett ujjáról lehúzott egy ezüst karikagyűrűt és azt is elvette.

Az időközben értesített rendőrök akkor érkeztek a helyszínre, amikor a terhelt a sértettet és a gépkocsiját átkutatta. Őt elfogták és őrizetbe vették.

A terhelt elmebetegségben, gyengeelméjűségben nem szenved. Jellemző rá a sodorhatóság, a reális élettől való eltávolodás. Labilis személyiség. Lelki megterhelés miatt psychés tünetek alakultak ki nála, azonban e tünetek nem betegség szintűek. A cselekmény elkövetésének és elbírálásának idején nem szenvedett kóros elmeállapotban. A játékszenvedélyben megnyilvánuló szenvedélybetegsége sem befolyásolta őt cselekménye veszélyes következményeinek a felismerésében, illetve abban, hogy e felismerésnek megfelelően cselekedjen.

Az ítélet indokolásában kifejtette az elsőfokú bíróság, hogy a terhelt szándékosan, a sértett halálát kívánva követte el az emberi élet kioltásával járó cselekményt. Ölési szándéka már azt megelőzően kialakult, amikor a taxiba beszállt. Ezt követően vette magához az emberi élet kioltására alkalmas igen veszélyes eszközt, az anyja tulajdonát képező konyhakést.

Abból a tényből, hogy a „kirabolni” szándékolt taxist a lakásához vezette, azaz feltalálási, tartózkodási helyét neki megmutatta, az a következtetés vonható le, hogy már ekkor elhatározta a számára ismeretlen taxi-gépkocsivezető megölését.

Huzamosabb ideig tartózkodott a célba vett sértett társaságában. Arcát, alakját, beszédét nem leplezte. A sértett tudomására hozta lakását, feltalálási helyét is. A bűncselekmény elkövetésére készülő személy nem teremt olyan helyzetet, amely alapján a bűnüldöző hatóságok az elkövető nyomára juthatnak.

A cselekmény elkövetésének szándékától a cselekmény végrehajtásáig eltelt időre, és arra figyelemmel, hogy a terhelt mintegy pontosan kidolgozott menetrend szerint cselekedett, mind a taxi igénybe vétele, mind az eszköz magához vétele, mind magának az elhagyatott helyre történő szállítása, majd a sértett megölése során, a bíróság arra a meggyőződésre jutott, hogy a terhelt a cselekmény végrehajtását előre kitervelte.

A terhelt és a sértett között a szűk térben egy viszonylag hosszabb ideig tartó dulakodás alakult ki. A sértett több sérülést szenvedett el és a gépjármű is megsérült. A halálos sérülést eredményező szúrásra igen nagy erővel került sor. Mindebből

kizárólag a terhelt egyenes ölési szándékára vonható következtetés. A terhelt eleve a sértett „kirablása” végett cselekedett, és eredeti szándékának megfelelően az ölési cselekmény után a sértettől értéktárgyakat vett magához.

A taxi-gépkocsivezető, mint közúti személyszállítási szolgáltatást végző más személy, a Btk. 137. §-a 2./a) pontja értelmében közfeladatot ellátó személy.

Mindezekre figyelemmel az elsőfokú bíróság a terheltet a Btk. 166. §-ának (1) bekezdésében meghatározott, a (2) bekezdésének a), b) és e) pontja szerint minősülő és büntetendő előre kitervelten, nyereségvágyból, közfeladatot ellátó személy ellen elkövetett emberölés büntetésében mondta ki bűnösnek, és ezért a fenti büntetéssel sújtotta.

A téves minősítés miatt és enyhítés érdekében bejelentett védelmi fellebbezések folytán másodfokon eljáró Győri Ítéltábla a 2007. évi február hó 6. napján megtartott nyilvános ülés alapján meghozott Bf.65/2006/28. számú végzésével az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta.

A bíróság jogerős ügydöntő határozata ellen a terhelt nyújtott be felülvizsgálati indítványt - a Be. 416. §-a (1) bekezdésének b) pontja alapján - arra hivatkozással, hogy cselekményének a törvénysértő minősítése folytán törvénysértően súlyos büntetés kiszabására került sor.

Abból a tényből, hogy a sértettet a létfontosságú szervnek nem tekinthető combján szúrta meg, csak arra vonható következtetés, hogy pusztán a sértett ártalmatlanná tételét és megfélemlítését kívánta. A halálának esetleges bekövetkezése fel sem merült benne. Ha szándéka valóban a sértett életének a kioltására irányult volna, akkor nem a combján, hanem más, létfontosságú testtájékán szúrja meg.

Amikor magához vette a kést, még több elképzelése volt arról, hogy mit fog tenni. Eredetileg arra gondolt, hogy a tartozását fogja behajtani ismerősen és a késsel megfenyegeti. Másik lehetőségként elkeseredésében az anyagi és magánéleti helyzete miatt az is felmerült benne, hogy ismét öngyilkosságot követ el. A taxis kirablása, mint pénzszerzési lehetőség csak útközben, egy harmadik lehetőségként vetődött fel benne, ezért cselekménye halált okozó testi sértés megállapítására alkalmas.

Az előre kiterveltség minősítő körülményének a megállapítása akkor is törvénysértő, ha az emberölésben a bűnössége megállapítható. E minősített eset feltételei ugyanis nem állnak fenn, ha az ölési szándék elhatározásától a véghezvitel megkezdéséig rövid idő telik

el. A kés birtokba vételétől pedig nem telt el annyi idő, amennyit a 15. számú irányelv megkövetel.

A fentiek szerint törvénysértő minősítés folytán a bíróságok - a Btk. 83. §-ának (1) bekezdésében foglalt rendelkezés megszegésével - törvénysértően súlyos büntetést szabtak ki.

Mindezekre figyelemmel a terhelt elsősorban a marasztaló döntés megváltoztatását és a büntetés enyhítését, másodsorban pedig a döntés hatályon kívül helyezését és az elsőfokú bíróság új eljárásra utasítását indítványozta.

A Legfőbb Ügyészség a BF. 2643/2007. számú átiratában a felülvizsgálati indítványt alaptalannak tartotta és a megtámadott határozatok hatályában fenntartását indítványozta.

A Legfelsőbb Bíróság a Be. 420. §-ának (1) bekezdése és a Be. 424. §-ának (1) bekezdése alapján nyilvános ülést tartott, amelyen a védő - megismételve a felülvizsgálati indítványban foglaltakat - azt hangsúlyozta, hogy a bíróságok iratellenes és megalapozatlan tényállás alapján törvénysértő ítéletet hoztak a terhelttel szemben.

A legfőbb ügyész képviselője az írásbeli átiratában foglaltakat fenntartotta.

A terhelt előadta, hogy a szakértők véleménye szerint a megállapított tényállástól eltérően a penge csak a fele hosszáig hatolt a sértett lábába.

A gépkocsi fejtámla huzatán 6 cm hosszú és 2 cm széles vágást rögzítettek. Azt már a szakértő is előadta, hogy a bűncselekmény eszközeül használt kés pengéje nem illeszkedett bele.

A sértett jobb vállán valóban rögzítettek sérülést, de annak vetületében a sértett ruházata egyáltalán nem sérült meg, tehát a sérülés nem ott és nem akkor keletkezett.

A megállapított tényállással egyezően megismételte, hogy a sértett megszúrásakor nem vett magához értékeket, csak később, amikor visszament.

Valójában a sértett támadta meg gázspray-vel, ő csupán védekezett és egyszer megszúrta. Nagyon bánja, hogy így történt, bár jóvátehetné.

A Legfelsőbb Bíróság a felülvizsgálati indítvánnyal támadott ítéletet az irányadó tényállás alapul vétele mellett egyrészt az indítványban megjelölt - a Be. 416. §-a (1) bekezdésének b) pontjában foglalt - okból, másrészt - a Be. 416. §-a (1) bekezdésének c) pontjában foglalt abszolút eljárásjogi felülvizsgálati okok tekintetében - hivatalból [Be. 423. § (4)-(5) bek.] vizsgálta felül.

Ennek során a felülvizsgálati indítványt - egyetértve a Legfőbb Ügyészség indítványával - részben a törvényben kizártnak, részben alaptalannak találta.

A Legfelsőbb Bíróság a felülvizsgálati indítvány elbírálása során abból indult ki, hogy a Be. 423. §-ának (1) bekezdésében foglaltak értelmében, a felülvizsgálati eljárásban a tényálláshoz kötöttség érvényesül. Ennél fogva a kötelezően irányadó jogerős ítéleti tényállás alapul vételével kell és lehet állást foglalni a rendkívüli jogorvoslat tárgyában.

A terhelt és a védő a jogerős ügydöntő határozatban megállapított tényállástól eltérő, a terhelt vallomásaiban szereplő tények alapján elsősorban azt sérelmezte, hogy a bíróságok szándékos emberölésben állapították meg a terhelt bűnösségét, amelyet egyenes ölési szándékkal hajtott végre.

A már kifejtettek szerint a Legfelsőbb Bíróság kizárólag a jogerős ügydöntő határozatban megállapított tényekből a bűnösségre levont jogi következtetések helyességét vizsgálhatta. A Komárom-Esztergom Megyei Bíróság pedig tényként állapította meg, hogy a terhelt ölési szándéka már azt megelőzően kialakult, amikor a taxiba szállt. E megállapításának indokairól - amint azt a másodfokon eljáró Győri Ítéltábla kifejezetten rögzítette is - maradéktalanul számot adott. A történeti tényállásban rögzített cselekménysor egészéből csak arra lehetett következtetni, hogy a terheltben már a taxi igénybe vételekor kialakult az ölési szándék, és mindvégig az eredeti tervének, elképzelésének megfelelően, célratörően cselekedett. Nem tévedtek ezért a bíróságok, amikor cselekményét halált okozó testi sértés büntette helyett élet ellen irányuló bűncselekménynek, szándékos emberölés büntettének minősítették.

A terhelt a felülvizsgálati indítványában helyesen hivatkozott arra, hogy a Btk. 166. §-a (2) bekezdésének a) pontjában az emberölés minősített eseteként meghatározott előre kiterveltség nem állapítható meg, ha az emberölés elhatározását rövid időn belül követi a véghezvitel megkezdése. Az előre kitervelten elkövetett emberölés esetén ugyanis valójában két döntés különíthető el egymástól. Az elkövető a mellette és ellene szóló motívumok harcában először azt dönti el, hogy elköveti-e az emberölést. Ha elhatározza az emberölés elkövetését, ettől a döntéstől elkülönül az a második döntése, amely a végrehajtás mikéntjére, részleteire vonatkozik.

Ha az ölés elhatározását nyomban követi a végrehajtása, akkor a végrehajtás mikéntjének a fontolgatása idő hiányában elmarad. Valójában rögtönös végrehajtásra kerül sor, amely esetekben az előre kiterveltség nem is állapítható meg.

Ha azonban a tényállás tartalmaz arra vonatkozó adatokat, hogy az ölés elhatározását követően az elkövető a végrehajtás főbb mozzanatait előre átgondolta és elhatározta - így eldöntötte, hogy kinek a sérelmére, hol és mivel követi el, esetleg mérlegelte a menekülés lehetséges útját, stb. -, akkor cselekménye már előre kitervelten elkövetettnek minősülhet. Mindezeknek természetesen van bizonyos - rövidebb, hosszabb - időigénye és erre utal az élet és a testi épség büntetőjogi védelméről szóló 15. számú irányelv is. A minősített eset megállapításához szükséges a pontos vagy a minimális idő tartama azonban nem határozható meg. Annyi az időigénye, amennyi a végrehajtás részleteinek az eldöntéséhez a „hideg fejű”, a „józan” mérlegeléshez szükséges.

A terhelt cselekménye e feltételeknek maradéktalanul megfelelt, ezért az előre kiterveltség megállapítására, és mellette - a határozatokban helyesen kifejtett indokok alapján - a nyereségvágyból és a közfeladatot ellátó személy sérelmére elkövetés megállapítására is törvényesen került sor.

A Be. 416. §-a (1) bekezdésének b) pontja alapján felülvizsgálatnak a bíróság jogerős ügydöntő határozata ellen akkor van helye, ha a bűncselekmény törvénysértő minősítése, a büntetőjog más szabályának megsértése miatt törvénysértő büntetést szabtak ki, vagy törvénysértő intézkedést alkalmaztak.

A Btk. 166. §-ának (2) bekezdésében meghatározott aljas indokból és különös kegyetlenséggel elkövetett emberölés tíz évtől tizenöt évig terjedő vagy életfogytig tartó szabadságvesztéssel büntetendő. Az eljáró bíróságok e törvényi keretek között szabták ki az életfogytig tartó szabadságvesztést és mondták ki azt, hogy a terhelt abból 30 év után bocsátható feltételes szabadságra. Ennél fogva - változatlan minősítés mellett - a bíróságok büntetés-kiszabási tevékenységének a felülbírálatára a felülvizsgálati eljárás keretei között nincs törvényes lehetőség.

A kifejtettekre figyelemmel a Legfelsőbb Bíróság - miután nem észlelt olyan eljárási szabálysértést sem, amelynek vizsgálatára a Be. 423. §-ának (5) bekezdése alapján hivatalból köteles - a felülvizsgálati indítványnak nem adott helyt, s a megtámadott határozatokat - a Be. 426. §-a alapján - a hatályában fenntartotta.

A Legfelsőbb Bíróság határozata elleni fellebbezést a Be. 3. §-ának (4) bekezdése, a felülvizsgálatot pedig a 416. §-a (4) bekezdésének a b) pontja zárja ki.

A Be. 418. §-ának (3) bekezdése szerint minden jogosult csak egy ízben nyújthat be felülvizsgálati indítványt, kivéve, ha az újabb felülvizsgálati indítvány benyújtása a 416. § (1) bekezdésének e)

vagy g) pontján alapul. A Be. 421. §-ának (3) bekezdése pedig úgy rendelkezik, hogy az ugyanazon jogosult által ismételten előterjesztett, illetőleg a korábbival azonos tartalommal ismételten előterjesztett indítvány elutasítására vonatkozó határozat hozatalát a Legfelsőbb Bíróság mellőzheti.

Budapest, 2008. március 13.

Dr. Katona Sándor s.k. a tanács elnöke, Dr. Molnár Gábor s.k.
előadó bíró, Dr. Schäfer Annamária s.k. bíró

A kiadmány hiteléül:

bíróági tisztviselő
N-né TH